

Pe malul drept al Argeșului, terasa meandrată, dăltuită de milenara curgere a apei, i-a îngăduit rare dezlănțuiri, și acestea numai în lăsături, parcă anume amenajate pentru ca râul să-și poată odihni puhoaietele, păstrînd pentru o vreme întinse ochiuri de apă, chiar după ce, potolit, Argeșul se retrăgea în matca lui. Furia apelor la Drăgănescu, nu afecta întinse suprafețe din terasa locuită, aflată la 8—12 m deasupra luncii. Ea putea doar să rupă cîte o bucată din malul înalt, în coturi, făcînd să se prăbușească la viituri porțiuni din gospodăriile oamenilor.

În interiorul terasei înalte, scobită ca o potcoavă, între Drăgănescu și Mihăilești, apele Argeșului se revărsau în două alveole, una mai aproape de Mihăilești cealaltă, mai adîncă și mai largă, cu deschidere spre lunca râului, aflată în raza actualei localități Drăgănescu. Aici s-a creat un lac întins, îndepărtat de matca veche a Argeșului, la cca un kilometru, atunci cînd apele sînt liniștite în matca lor. În momentul cercetărilor, lacul era în cea mai mare parte colmatat și acoperit de un stufăriș dens. În 1934, el mai reprezenta o dominantă a zonei, în funcție de care era structurată localitatea, depășind în mărime lacurile de la Buda și Pruni sau pe cele din raza localității Mihăilești-Tufa¹.

Cele două alveole de altădată fac astăzi parte din marele lac de acumulare Mihăilești. Ele sînt ocolite, pe la sud, de noua șosea între Mihăilești, Drăgănescu și Poșta-Buturugeni.

De fapt, noua șosea, la intrarea în localitatea Drăgănescu, a fost trasată pe marginea terasei înalte suprapunînd chiar zona cercetată de noi.

Tradiția și unele înscrisuri atestă faptul că baltă de la Drăgănescu avea izvoare proprii². Acest lucru poate fi un incidiciu că ea nu seca pe timpul verii, păstrînd și în sezonul secetos excesul de ape trimise pînă aici de Argeșul revărsat în primăvară. Foarte adevărat este și faptul că pînă în urmă cu cîțiva ani, din povișul semeței terase se scurgeau, în întinsa baltă, izvoare firave cu apă bună de băut.

Pe marginea vestică a acestei bălți, în cursul unor periegeze³, efectuate în anul 1986, o săpătură ocazională a scos la iveală mai multe gropi aparținînd unor locuințe adîncite în pămînt, dintr-o așezare medievală care a putut fi datată, pe baza ceramicii, în secolele XVI—XVII. Cu acel prilej au putut fi numărate cinci astfel de gropi-locuințe, prefigurînd vatra unui sat.

Un sondaj⁴ efectuat în 1986 a permis cercetarea unui bordei aparținînd locuinței medievale din secolele XVII—XVIII.

În campania septembrie-octombrie 1987 s-au făcut două secțiuni perpendiculare, urmărindu-se cunoașterea și salvarea potențialului arheologic al terasei din partea de vest a bălții. Suprafața a fost delimitată, spre nord, de promontoriul aflat în curbură, la alveolarea terasei. Spre sud, cercetările noastre s-au desfășurat pînă în locul în care terasa se arcuiește spre est, pentru a mărgini — pe partea cea-

laltă -- lacul, prin promontoriul de la Mihăilești⁵, din fața fostului pod de fier de la sfârșitul veacului al XIX-lea.

Săpătura a avut în vedere descoperirea vetrei vechi a satului, cu amenajări din secolele XVII -- XVIII, într-o porțiune în care noi am surprins numai sporadice urme ale locuirii anterioare, databile în secolele XV--XVI. Fragmentele de cală cu gura relativ cilindrică și buza subțiată, prezentind caneluri orizontale la exterior, descoperite în aria investigațiilor de la Drăgănescu, impun considerarea acestei etape drept momentul inițial al înfiripării așezării medievale de aici. Materialele semnalate de noi vin să se adauge observațiilor perieghetice anterioare.

O așezare din această perioadă a funcționat cu siguranță, dar, după toate probabilitățile, în aria săpăturilor noastre au fost surprinse numai amenajările marginale satului, al cărui nume nu ni s-a transmis. E de presupus că mai vechea vatră a satului se găsea mai la nord, mai aproape de deschiderea alveolei despre care am amintit. De acolo au și fost culese, în cursul perieghetelor, mai multe fragmente ceramice din secolele XV--XVI. Presupunerea că așezarea mai veche ar fi fost amplasată mai la nord este confirmată și de faptul că pe măsură ce înaintăm spre sud, sînt rare chiar și locuințele din secolele XVII -- XVIII.

În cele două șanțuri practicate în campania 1987, de-a lungul unei secțiuni de peste 200 m au fost descoperite 7 locuințe adîncite în pămînt și un cuptor menajer amenajate în două etape, foarte apropiate în timp. În clarificarea acestei probleme, aportul stratigrafiei a fost serios diminuat de răzuirea terasei cu mijloace mecanice în intenția înlăturării depozitelor de dejecții provenite de la ferma de palmi-pede și abatorul de păsări din apropiere (*Fig. 1*).

Toate amenajările fac parte din seria locuințelor cu aspect patrulater, cu colțurile rotunjite și pereții neglijent săpați. O primă caracteristică o constituie lipsa împletiturii de nuiele din contextul acestora, ceea ce s-ar putea explica prin folosirea unei împletituri din stufăriș, ca formulă de conservare a temperaturii interioare. O a doua caracteristică a acestor locuințe rezidă în folosirea lor o perioadă de timp, urmată de o părăsire, efectuată după secaterea întregului inventar din interior. În aceste condiții, săpătura arheologică a relevat un extrem de modest material ceramic, constituit mai cu seamă din mici fragmente lipsite de smalt. Evident, piese de mai bună calitate vor fi fost folosite în sat, dar cele descoperite, ca expresie a uzului curent, pledează în favoarea folosirii cu precădere a ceramicii obișnuite de către comunitatea sătencească.

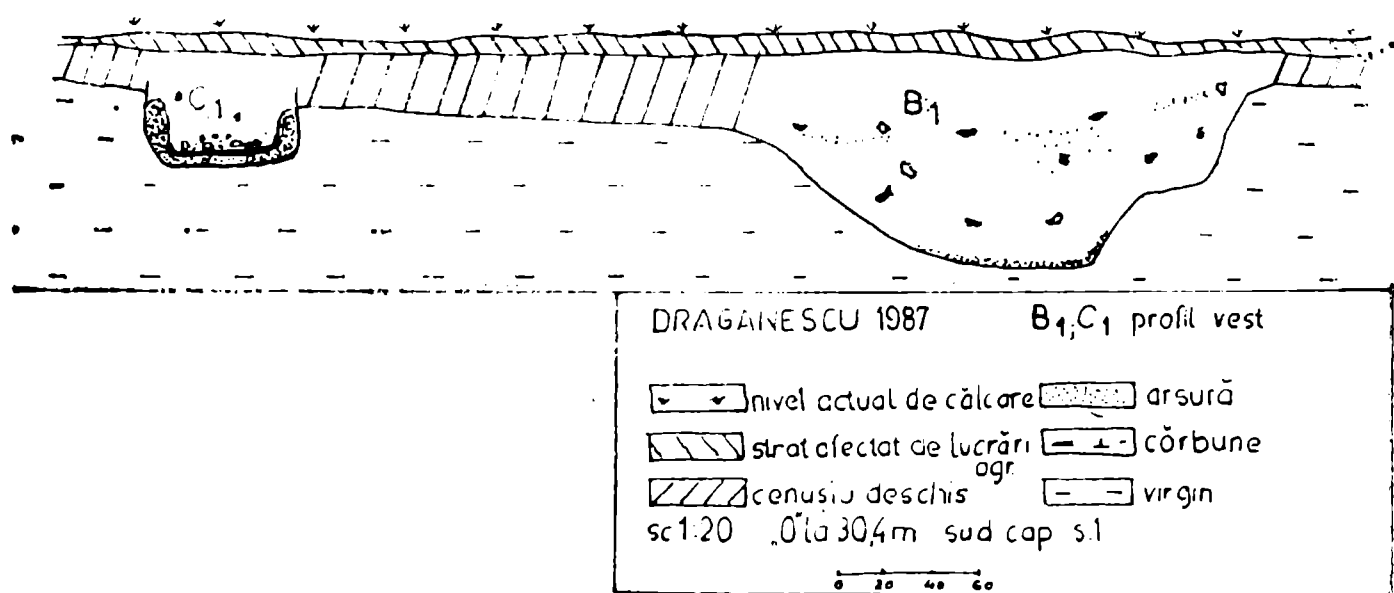

Fig. 1. Profilul secțiunii executat la Drăgănescu în zona complexelor B 1; C 1 (secolele XVII--XVIII).

Bordeiul notat B₁ este cel mai vechi din serie. Absența chirpiciului și a altor piese din inventarul clasic demonstrează părăsirea premeditată a locuinței, fără să se fi produs vreun incendiu. Zona centrală a podelei este mai adâncită, însă nu există indicii asupra folosirii acestei adâncituri drept vatră. Spre peretele nordic, o laviță din pământ cruțat, înaltă de 0,36 m față de podea și lată de cca 0,40 m, servea pentru odihna celor ce trăiau în această locuință, adâncită cu 0,70 m față de nivelul vechi de călcare.

S-ar cuveni menționate oasele de animale mici (oaie) și cele de bovine existente în preajma bordeiului, ca o sugestie în privința ocupației locuitorilor.

Cel de-al doilea bordei scos la iveală de săpătură a avut aspectul unei gropi cu pereții puternic teșiți, lipsiți de acea verticalitate pe care locuința o dobîndea, probabil, datorită căptușelii de stuf. În umplutura sa au putut fi observate fragmente ceramice de oale cu gura evazată oblic și buza subțiată, dar și mici fragmente cu buza triunghiulară în secțiune, purtînd picături de angobă.

În mod deosebit ne-a atras atenția o turtă metalică de forma unei lupe cu aspectul poros, puternic afectată de agenții oxidanți, la care se adaugă și un ridicat procent de impurități. În orice caz, prezența acestei piese presupune existența unui fierar în sat, care realiza prin forjare uneltele și piesele de inventar casnic. Și în cazul celui de-al doilea bordei remarcăm frecvența ridicată a oaselor de oaie și vită.

Locuințele B₃; B₄; B₅; B₆; sînt puțin adîncite în pămînt, urmele amenajărilor interioare fiind și de această dată nesesizabile. Pereții săpăturii sînt oblic teșiți în cazul B₄, iar adîncimea maximă, în interior, în raport cu vechiul nivel de călcare este de numai 0,30 m — 0,40 m. Doar în cazul B₇ mai regăsim lavița pentru odihnă și adîncitura din mijlocul podelei. Reluat într-o etapă mai nouă, planul locuinței a adoptat lavița pe perețele sudic, amenajarea fiind efectuată într-o groapă adîncă de aproape 0,70 m fără pereți verticali. Se impune reținută lărgimea de cca 4 m a acestei locuințe.

Cuptorul menajer notat C 1 a fost amenajat într-un bloc de pămînt din care s-au păstrat pereții laterali pe o înălțime de 20 cm. Interiorul a fost lutuit cu o compoziție de pămînt amestecat cu paie, pleavă și chiar resturi lemnoase. La arderea desfășurată în interior s-au folosit crengi nu prea groase. Pămîntul s-a înroșit pe o grosime de 60—90 mm, dar nu s-a produs o reală vitrifiere pe vatră. Considerăm, așadar, că instalația nu a fost folosită un timp prea îndelungat.

În acest stadiu al cercetărilor putem spune că pe terasa de vest a fostului lac de la Drăgănescu n-a existat o locuință anterioară epocii medievale?

Cele 7 locuințe și cuptorul menajer ce pot fi datate în a doua jumătate a secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea reprezintă două faze. Primei faze îi aparține bordeiul notat B 1, cercetat în campania 1987, precum și cel dezvoltat cu un an în urmă în campania 1986. Cea de-a doua fază e reprezentată de toate celelalte amenajări. Tipologic, materialul nu este cu nimic deosebit, distanța în timp între cele două etape fiind destul de mică.

Se dovedește astfel existența unei așezări satești la Drăgănescu încă din secolele XVII — XVIII și foarte probabil cu două veacuri mai timpurie, în ciuda faptului că numele așezării sub forma Drăgănescu a fost consemnat abia la începutul veacului al XIX-lea.

Funcționarea așezării, confirmată de desele refaceri ale locuințelor, ar putea reflecta agitata istorie a zonelor din sudul Țării Românești în veacul al XVIII-lea. Foarte probabil, în fața deselor incursiuni otomane pornite din raialele de la Giurgiu sau Turnu Măgurele, sătenii de la sud de Argeș se retrăgeau în păduri pentru a evita pierderea întregului avut, la revenire amenajîndu-și alte locuințe din materiale locale, aflate la dispoziția obștei.

Satul cu numele Drăgănescu sau vreun altul situat în amonte de Miliălești ori mai jos de Grădinari, Fălcoiani și Prisiceni — Poșta nu a fost consemnat de Monsieur de B(aur) în memorialul⁶ său. El nu figurează nici pe amănunțita hartă alcătuită de Ruhedorf⁷ în 1788, fiind probabil prea mic. Doar la începutul secolului al XIX-lea, cartografi ruși au reținut și cele 20 de gospodării grupate sub denumirea de „Draguneasca”⁸, sau mai apoi Drăgăneasca și Drăgănești din fostul județ Vlașca.

La mijlocul aceluiași veac, o hartă întocmită de topografi⁹ austrieци menționa cele câteva case de la Drăgănescu dispuse pe drumul ce duce spre Gâștești și mai departe spre sud-vestul țării.

La începutul secolului nostru, când printre principalii stăpînitari ai moșiei satului se număra și biserica Sf. Ilie din București, erau înregistrate la Drăgănești — Drăgănescu 303 suflete, reținîndu-se și faptul că satul și-a mutat vechea vatră datorită faptului că riul Argeș îi mîncea mereu malurile¹⁰.

Este greu de precizat numele inițial al așezării. Forma Drăgănescu sau Drăgăneasca a fost cu siguranță adoptată mult mai tîrziu, în veacul al XIX-lea, atunci cînd s-a și răspîndit moda numelor de familie terminate în „escu”. La acea dată el exista, numele adoptat fiind probabil acela al stăpînitorului moșiei. Dominanta în funcție de care a evoluat așezarea în secolele XVII — XVIII a fost balta și cu siguranță pădurea, care nici astăzi nu se află prea departe. De bună seamă, balta oferea mult mai multe facilități decît riul care curgea la oarecare distanță. Vietățile din zona bălții erau mult mai numeroase în raport cu acelea de pe malurile riului propriu-zis. La fel, bogăția peștelui trebuie să fi fost cu mult mai mare în baltă decît în riul. La acestea se adaugă stuful atît de necesar înjghebării locuințelor.

Săpătura arheologică a îngăduit astfel stabilirea unor repere cu privire la începuturile locuirii medievale pe terasa de la Drăgănescu în secolele XV — XVI și a permis cercetarea unui număr de locuințe din ceea ce era satul în veacurile XVII — XVIII, așezarea de aici adăugîndu-se marelui număr de localități din bazinul mijlociu al Argeșului ce gravitau în jurul tîrgului Bucureștilor, aflate într-un raport de interdependență economică cu cel mai apropiat centru urban.

Foarte probabil, răspîndită pe o mare suprafață, cuprinsă între cursul Argeșului și balta de pe malul drept, locuirea de la Drăgănescu a cunoscut o mare concentrare în secolele XVII — XVIII, cînd s-a accelerat și ritmul dezvoltării sale.

Note

- ¹ București, Ghid, Harta București cu împrejurimile, scara 1 : 150.000, 1934.
- ² George Ioan Lahovari, *Dicționarul geografic al României*, vol. II, 1901, p. 233.
- ³ Periegheză efectuată de arheologul V. Boroneanț în mai 1986.
- ⁴ A. Ștefănescu și R. Ocheșanu, *Săpături în stațiunile arheologice medievale de pe Argeș din zona Poșta-Drăgănescu — 1986*. Raport prezentat la cea de-a XXI-a Sesiune anuală de rapoarte arheologice, Timișoara, 24—26 aprilie 1987.
- ⁵ Pe acest promontoriu au fost efectuate săpături arheologice conduse de arheologul Vasile Boroneanț.
- ⁶ Monsieur de B(aur), *Memories historiques et géographiques sur la Valachie*, Francfort et Leipsic, 1778, p. 164.
- ⁷ În patrimoniul MIAMB, inv. 11058/147 SF 724, 1350.
- ⁸ Constantin C. Giurescu, *Principatele române la începutul secolului XIX*, Editura Științifică, 1957, p. 287.
- ⁹ În patrimoniul MIAMB, inv. 11131, SF: 748.
- ¹⁰ George Ioan Lahovari, *op. cit.*, p. 257.

Drăgănescu

RÉSUMÉ

ARISTIDE ȘTEFANESCU

Le village de Drăgănescu est situé sur une haute terrasse de la rive droite de l'Argeș. Les fouilles y ont eu pour but l'examen de vestiges identifiés aux bords d'un des lacs qui recevaient les eaux de l'Argeș pendant les crues. Cet espace se trouve à une distance de 1 km du lit de la rivière.

L'existence du lac a polarisé l'ancien habitat, entre autres, par les ressources qu'il offrait (la faune des marécages, le poisson, le roseau). Il est prouvé de sorte que le village a évolué à l'époque féodale ayant pour centre de gravité la terrasse au bord du lac, ses limites cotoyant aussi la rive de l'Argeș.

Les fouilles ont mis au jour des habitations semi-enterrées datant des **XVe** et **XVIe** siècles. Aux **XVIIe** et **XVIIIe** siècles, le village de Drăgănescu a connu une extension constatée par l'augmentation du nombre d'habitations aussi bien que de sa superficie. Y furent identifiées 12 de ces habitations présentant un plan rectangulaire et des fours extérieurs. Il convient de remarquer la richesse de loupes et de scories métalliques, ce qui permet de conclure que l'on y pratiquait le traitement du fer.

Au **XVIIIe** siècle, l'habitat au niveau du lac a été abandonné, l'inventaire céramique étant évacué des habitations.

Explication des figures

Figure 1. Le profil de la section exécutée à Drăgănescu dans la zone des ensembles B 1 et C 1 (les **XVIIe** — **XVIIIe** siècles).